Klimat- och näringsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se
kn.me.remissvar@regeringskansliet.se

Vår referens/dnr:
2025-237

Er referens/dnr:
KN2025/01878

2025-12-05

Remissvar

Promemoria Ny myndighet för miljöprövning

Svenskt Näringsliv företräder drygt 60 000 små, medelstora och stora företag. Dessa är organiserade i 49 bransch- och arbetsgivarförbund. Svenskt Näringsliv har beretts möjlighet att lämna synpunkter på ovanstående remiss och vill anföra följande.

Svenskt Näringsliv tillstyrker att en ny myndighet för miljöprövning inrättas som har samordningsansvar för samråds- och tillståndsprocessen.

Svenskt Näringsliv välkomnar förslaget att inrätta en ny prövningsmyndighet som också har nationellt samordningsansvar för miljötillståndsprövningar och kan agera gemensam kontaktpunkt för sökande i tillståndsförfarandet. Vidare innebär överföring av miljötillståndsprövningar till en myndighet att Sverige närmar sig övriga unionsmedlemmars hantering av miljöprövningar.

Då Sveriges Bergmaterialindustri (SBMI) ej inkluderades som remissinstans till denna remiss, trots att täkter nämns särskilt i promemorian, bifogas SBMI:s remissvar som en bilaga till Svenskt Näringslivs svar.

Nedan följer Svenskt Näringslivs synpunkter på remissen.

1. I remissvaret till miljötillståndsutredningens (MTU) första delbetänkande framförde Svenskt Näringsliv att en större simultan reform var att föredra framför ett sekventiellt förfarande. I den aktuella remissen framförs argument för sekventiellt införande av förslagen i MTU. Svenskt Näringsliv har förståelse för att förändringar på grund av resursskäl måste ske successivt men framhåller att flera delar av förslagen i miljötillståndsutredningen bör införas skyndsamt för att minska perioden med två parallella system. Det skulle också minska resursbehovet för att utreda övergångsregler.

2. Svenskt Näringsliv välkomnar att miljöprövningsdelegationernas uppgifter överförs till den nya myndigheten. För att uppnå förutsägbar och kvalitativ prövning måste prövningsprocesserna handläggas på samma sätt oavsett var i landet sökande befinner sig. Tillgång till specifik handläggarkompetens för en viss typ av verksamhet kan användas mer resurseffektivt om en myndighet ansvarar för prövning i hela landet.

3. Svenskt Näringsliv är positiva till det effektiviseringsarbete som länsstyrelserna genomfört inom ramen för regeringsuppdraget Effektivare tillstånd. Det arbetet är en väldigt viktig upptakt till överförandet av miljöprövningsdelegationernas uppgifter till den nya myndigheten. Att möjliggöra kontaktytor mellan länsstyrelserna, sökande och miljöprövningsmyndigheten är en förutsättning för en effektiv handläggning. Dialog underlättar också bedömningen av vilka frågor som är relevanta i varje enskild prövning och vilka frågor som kan flyttas till tillsynen.

4. Svenskt Näringsliv anser att det är viktigt att den nya miljöprövningsmyndigheten blir aktiv i sin processledning. Vidare är en viktig uppgift för den nya myndigheten att ansvara för all kommunikation med berörda myndigheter och berörd allmänhet i ärenden om tillstånd eller igångsättningsbesked.

5. Svenskt Näringsliv vill framhålla vikten av att det granskningsspår som föreslås i MTU införs så snart som möjligt. En särskilt viktig fråga gällande

granskningsspåret är att definiera vilka åtgärder som behövs för att en planerad verksamhet eller åtgärd inte ska anses medföra betydande miljöpåverkan – alltså de väsentliga miljöaspekterna i det enskilda fallet. Det är också viktigt att beslut om betydande miljöpåverkan motiveras tydligt så att förutsägbarhet kan uppnås.

6. Svenskt Näringsliv framhåller vikten av att resurssätta myndigheten korrekt. Det är viktigt att den nya myndigheten ges förutsättningar för att rekrytera och behålla kompetent personal. Vidare bör myndighetens arbete kontinuerligt följas upp och arbetssättet utvärderas utifrån ett effektivitetsperspektiv. Ett sätt att strömlinjeforma såväl arbetsmetoder som bedömningsgrunder, och därmed öka effektiviteten och förutsebarheten, är att arbeta enligt exempelvis LEAN, vilket används av vissa länsstyrelser redan idag.

7. Svenskt Näringsliv stöder fortsatt förslaget om att ha myndigheten på flera platser i landet. Då resurssättning av myndigheten idag eventuellt inte ger utrymme för fler kontor inledningsvis är det viktigt att lyhördheten för olika regioners specifika förhållanden som kan påverka prövningar bevaras.

Karin Johansson
vice vd Svenskt Näringsliv

Lina Hagström

Bilaga Remissvar Sveriges Bergmaterialindustri

SBMIs yttrande över promemorian Ny myndighet för miljöprövning (KN2025/01878)

Sveriges Bergmaterialindustri (SBMI) är branschorganisationen för producenter och leverantörer av bergmaterial samt branschens underleverantörer. Föreningen samlar cirka 90 procent av den svenska bergmaterialindustrin. SBMIs uppgift är att samla och stärka svensk bergmaterialindustri, samt tillvarata medlemmarnas gemensamma intressen i branschrelaterade och näringspolitiska frågor.

SBMI har, trots att vår bransch står för en mycket hög andel av miljötillstånds-prövningarna när det gäller B-verksamheter enligt 9 kap. miljöbalken samt även 11 kap. miljöbalken – omkring 40 procent av alla ärenden årligen – inte formellt blivit ombedd att yttra sig över denna remiss. Det är ytterst anmärkningsvärt, särskilt med tanke på att bergmaterialindustrin är en av de verksamhetstyper som direkt berörs av den föreslagna organisationsförändringen redan i det första steget. Mot denna bakgrund väljer SBMI att ändå lämna synpunkter, då frågorna i promemorian har stor betydelse för våra medlemmar och för miljöprövningssystemet i stort.

Vi önskar att detta yttrande beaktas och publiceras tillsammans med övriga remissvar. Vi vill också framhålla att vi framöver önskar att bli inbjudna att lämna synpunkter i frågor som rör förändringar av processer och organisation kopplade till miljötillståndsprövningen. SBMI avgränsar yttrandet till frågor som särskilt rör bergmaterialindustrin.

Inledning

SBMI välkomnar regeringens ambition att effektivisera och modernisera miljöprövningssystemet. En ny miljöprövningsmyndighet kan bidra till ökad rättssäkerhet, kortare ledtider och en mer likvärdig tillämpning över landet. För att reformen ska bli framgångsrik krävs dock att den nya myndigheten besitter branschkompetens, har regional förankring och ställer proportionerliga krav i täktprövningen.

Förslaget att samla dagens prövningsfunktioner från länsstyrelsernas miljöprövningsdelegationer till en ny myndighet är positivt. Den nuvarande ordningen präglas av stora skillnader mellan länen i bedömningar, underlagskrav och handläggningstider. En enhetlig myndighet kan skapa förutsägbarhet och effektivitet, vilket är avgörande för både branschens och samhällsbyggandets planeringsförutsättningar. SBMI delar promemorians utgångspunkt att miljöskyddet ska upprätthållas, samtidigt som prövningen måste vara ändamålsenlig och resurseffektiv. Tillståndsprocesserna utgör dag en flaskhals för klimatomställningen och för utbyggnaden av den industri, infrastruktur och de bostäder som Sverige behöver.

Mot denna bakgrund tillstyrker SBMI promemorians huvudförslag, men vill samtidigt understryka följande behov:

- Den nya myndigheten måste tillföras tillräckliga resurser.
- Regional branschkompetens om täktverksamhet inom myndigheten är nödvändigt.
- Krav på behovsbedömning och täktplan måste vara proportionerliga.
- För att inte försena pågående ärenden krävs en trygg övergång med tydliga övergångsbestämmelser.

SBMI har förståelse för att regeringen föreslår en stegvis process för att reformera miljöprövningssystemet. Samtidigt vill vi understryka att det är nödvändigt att även gå vidare med de övriga delar som vi lyfter i vårt remissvar till *En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess* (SOU 2024:98). Dit hör bland annat förslaget att samla bestämmelserna om miljöprövning i ett nytt kapitel i miljöbalken, att säkerställa att samråd sker i ett tidigt skede tillsammans med den miljöprövande myndigheten samtidigt som samrådsprocessens utformning ses över och tydliggörs, samt att införa en ny tillstånds- och granskningsplikt. Dessa delar är centrala för att skapa en mer sammanhållen, effektiv och rättssäker prövningsprocess och bör därför hanteras i nära anslutning till de nu föreslagna organisatoriska förändringarna.

Miljöprövningsmyndighetens uppgifter och organisation

SBMI tillstyrker förslaget att den nya myndigheten ska överta samtliga ärenden om miljöprövning enligt miljöbalken från länsstyrelsernas miljöprövningsdelegationer. En nationell myndighet kan minska risken för godtyckliga skillnader mellan län, öka kvaliteten i bedömningarna och förbättra stödet till verksamhetsutövare. Det framgår dock inte av promemorian hur myndigheten ska organiseras i praktiken eller om den kommer att vara lokaliserad på en eller flera orter. Dessa frågor behöver klargöras för att skapa förutsebarhet i processen, och utan sådana klargöranden är det inte möjligt för SBMI att lämna välgrundade synpunkter på det föreslagna anslaget i promemorian.

Enligt vår uppfattning är det helt avgörande för att säkerställa att miljöprövningsprocessen ska fungera effektivt, att den nya organisationen tillförs tillräckliga resurser. Under etablerings- och övergångsfasen finns annars risk för att ärenden försenas och handläggningstiderna ökar. Det är också avgörande att myndigheten har en tydlig regional närvaro och branschspecifik kompetens. Täktprövningarna kräver geologisk kunskap, förståelse för regional och lokal materialförsörjning, transportekonomi och regional planering. SBMI föreslår därför att en särskild täktenhet inrättas inom myndigheten för att säkerställa kompetens och konsekvent tillämpning.

Sammanfattningsvis är det nödvändigt att organisation, kompetens, resurser och regelverk utvecklas på ett samordnat sätt. Endast med rätt förutsättningar kan den nya miljöprövningsmyndigheten uppfylla sitt syfte och leverera en förutsägbar, konsekvent och rättssäker prövningsprocess till nytta för både myndigheter och verksamhetsutövare.

Prövning av täkter

SBMI noterar att promemorian uttryckligen anger att Miljöprövningsmyndigheten ska pröva täktverksamhet. Det är positivt att detta förtydligas. Täktärenden utgör en mycket stor del av dagens miljöprövning och behovet av enhetlig hantering är betydande.

I sammanhanget vill SBMI särskilt lyfta kraven enligt 20 § e i förordning (1998:899) om

miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd om att den som söker tillstånd för en täkt ska lägga fram en utredning som belyser behovet av täkten samt en täktplan i den omfattning som behövs. Dessa bestämmelser måste tillämpas med försiktighet. Det får inte leda till att prövningen blir ett instrument för marknadsreglering; behovsbedömningen ska endast avse frågor av miljömässig och resursstrategisk relevans, inte kommersiell efterfrågan. Kravet på täktplan bör vara proportionerligt till verksamhetens omfattning och inte försvåra förlängningar eller mindre ändringar av befintliga tillstånd.

SBMI anser vidare att promemorians förslag i avsnitt 6.1 – att Miljöprövningsmyndigheten ska avvakta med prövningen av tillstånd för en täkt om länsstyrelsen eller kommunen överväger att meddela föreskrifter till skydd för grundvattnet – behöver nyanseras. SBMI anser inte att den omständighet att en länsstyrelse överväger att meddela skyddsåtgärder för ett grundvattenområde bör ges den tyngd som föreslås, det vill säga att en täktprövning inom motsvarande område som utgångspunkt ska pausas i väntan på ett eventuellt beslut om skyddsföreskrifter. SBMI anser att begreppet ”överväger” är oklart och saknar förutsägbara krav på vilket underlag och arbetsinsats som krävs från länsstyrelsen för att prövningen ska pausas. Även om det är bra att det finns en ventil som medger att prövningen kan fortgå om det föreligger särskilda skäl, anser SBMI att denna ordning bör ändras så att utgångspunkten i stället ska vara att en sådan täktprövning som huvudregel ska fortgå och inom ramen för miljöbedömningen beakta de objektiva faktorer som gör grundvattenområdet skyddsvärt. Endast om det föreligger särskilda skäl bör det vara aktuellt att pausa den pågående tillståndsprövningen. Allt annat riskerar att leda till lång och omotiverad tidsutdräkt i pågående tillståndsprövningar.

Handläggning och process

Promemorian innehåller ingen närmare beskrivning av hur handläggningen av ansökningsärenden ska utformas vid den nya myndigheten. För att reformen ska få avsedd effekt är det centralt att arbetssätten moderniseras och harmoniseras. SBMI vill särskilt betona att en effektiv, konsekvent och rättssäker miljöprövningsprocess kräver tydliga och enhetliga rutiner för handläggning, digitalt stöd och strukturer som möjliggör samordning mellan olika typer av prövningar.

Utöver detta behövs även modernisering av de praktiska moment som i dag kan variera avsevärt mellan länsstyrelserna. Exempelvis skiljer sig kraven åt när det gäller fysisk inlämning av handlingar, formalia kring pärmar och underlag samt hanteringen av ekonomiska säkerheter. Den nya miljöprövningsmyndigheten måste därför etablera moderna, digitala och enhetliga rutiner som ersätter dagens fragmenterade praxis. En sådan harmonisering är en förutsättning för att skapa transparens och effektivitet i processen och för att verksamhetsutövare ska kunna förutse vilka krav som gäller oavsett geografisk placering.

Uppgifter som bör omfattas av sekretess
SBMI vill understryka att vissa uppgifter som lämnas in inom ramen för prövningen kan behöva omfattas av sekretess, till exempel produktionsuppgifter eller annan affärskänslig information. Detta är särskilt viktigt mot bakgrund av förslaget att den nya myndigheten ska överföra uppgifter till Naturvårdsverket för statistikändamål. En tydlig och rättssäker hantering av sekretessfrågor är därför nödvändig för att skydda företagskonfidentiell information.

Behov även av materiella ändringar kvarstår
För att den nya miljöprövningsmyndigheten ska få verklig effekt behövs fortsatt materiella förändringar som kan ge tydligare och mer förutsägbara tillståndsprocesser. Ett exempel är att tillämpningen av den vida bestämmelsen om platsval i miljöbalken inte är förutsägbar, i synnerhet vid nyetableringar. Bestämmelsen behöver stramas upp för att klargöra vad som måste visas för att en plats ska anses lämplig. Ett annat exempel är att förslaget till 20 kap. 28 § i miljöbalken om att den som uppfyller alla krav i miljöbalken också få miljötillstånd, skulle kunna införas redan nu som en separat bestämmelse utan att invänta ytterligare utredningar.

Övergång och ikraftträdande
SBMI bedömer att övergången från dagens system till en ny miljöprövningsmyndighet kommer att vara komplex och resurskrävande. Promemorian saknar dock information om hur övergången mellan miljöprövningsdelegationerna och den nya myndigheten konkret ska genomföras. För att undvika att pågående täktärenden fastnar eller behöver omprövas krävs tydliga regler för hur ärenden ska överföras, liksom klar och samlad information till sökande och tidsplaner som är realistiska utifrån befintliga resurser.

SBMI vill avslutningsvis framhålla att branschens aktörer besitter omfattande kompetens och lång erfarenhet av tillståndsprövning och tillsyn. Vi bidrar gärna konstruktivt i den fortsatta processen för att säkerställa att den nya myndigheten får så goda förutsättningar som möjligt att fungera effektivt, rättssäkert och ändamålsenligt.

Mårten Sohlman
vd SBMI

Lisa Sennström
Hållbarhetschef